

1 De plaats van kleur in het werk van Maria van Elk wordt steeds
prominenter. Tijdens de periode dat zij haar werk planmatig ba-
seerde op formele factoren, was de uitkomst vaak zwart en wit of
5 grijs. Zo waren verschillende grijstonen (en verschillende stru-
turen) in haar 'minutentekeningen' het gevolg van de hardheids-
graad van ~~het~~ potlood. ^{maar dat} ~~zijn~~ ⁱⁿ haar boek Tekenen 1973-1980 (ver-
schenen bij haar overzichtstentoonstelling in het Amsterdamse Ste-
delijk Museum) ^{in een aantal} enige voorboden opgenomen van een onderzoekende
10 benadering van kleur. Waar bijvoorbeeld geel oliepastel wordt door-
kruist door blauw ontstaan - tegelijk vanzelfsprekend en zeer ver-
rassend - groene kontaktpunten.
Hoe gedragen kleuren zich in onderlinge competitie, welke kleuren
zijn dominant en wanneer versmelten twee kleuren ^{met elkaar} tot een re-
15 sulterende derde? De uitdaging ten aanzien van de kracht van
kleur heeft een serie fraaie tekeningen opgeleverd die onder de
titel Wisselen van kleur o.a. in het Haags Gemeente Museum zijn
(1984) getoond. Een dertigtal daarvan zijn in verkleinde versie opnieuw
getekend in het schetsboek Studies - Wisselen van kleur dat sinds
20 1985 deel uitmaakt van de Rijkskollektie. ⁱⁿ Voor deze tekeningen is
gebruik gemaakt van oliepastel, een romig en fysiek aantrekkelijk
materiaal dat zich uitermate goed leent voor het meenemen en weer
afgeven van de ene kleur op de andere. Vanuit enkele monochrome
geometrische vlakken wordt volgens een bepaalde systematiek toege-
25 werkt naar het raakvlak. Eerst ultramarijn, dan zwart, dan ultra-
marijn. 60 x 60 cm. drie rechthoeken in ruitvorm, schrijft ze er ^{voor}
voor de duidelijkheid bij. Het heldere blauw verdwijnt geheel ach-
ter het zwart, maar in het laatste kwart van de ruit, waar het

1 laatst opgebrachte ultramarijn het zwarte pastel heenvoert, ont-
staat een aan controle ontsnappende vrijplaats. Hoewel de ingredi-
enten nauwkeurig zijn aangegeven, volgt op de vraag hoe deze op elkaar
5 reageren een open antwoord. De quasi-onvoorspelbare uitkomst heeft
altijd al voor een grote levendigheid gezorgd binnen dit strak ge-
definieerde werk, maar in haar jongste tekeningen lijkt de speel-
ruimte aanmerkelijk vergroot, iets wat binnen de minimalistische
kontekst mag worden bestempeld als bandeloos genot.
10 Gelijk gestileerde eilanden liggen de kleurvlakken in het witte pa-
pier. De oogstrelende monochromen bestaan uit meer dan één kleurkom-
ponent en zijn met de olieverfstift in kleine gedeelten met een
cirkelende beweging vermengd, zodat het fuchsiarode, paarsblauwe of
muisgrijze vlak een vibrerende textuur krijgt.
15 Hoewel deze tekeningen beter gedijen in de intimiteit van Steen-
drukkerij Amsterdam dan in het Vu-Exposorium maken ze flink aan-
spraak op de ruimte en zijn sterk architectonisch van karakter. Dat
is een gevolg van de vorm van het kleurvlak: asymmetrisch en op
van een het oog onlogische geometrie. Een schijf aardappel met rechte zijden,
20 vergelijkbaar met de werken op papier van Joel Shapiro (waarvan Boymans
van Beuningen er enkele bezit). Net als in haar bekende litho's
heeft Van Elk de vorm laten ontstaan door in het papier vouwen te
leggen. Hier geen kreukels, maar scherpe, vaak driekantige vouwen.
die als konstruktie lijnen zichtbaar blijven nadat het papier weer
25 is rechtgelegd. De bodem van het vouwsel is het vlak dat wordt ge-
kleurd. Mocht iemand zich door de zuiverheid van de vorm en de
schoonheid van de kleur laten verleiden tot gevoelens van welbehagen,
de titel houdt hem bij de les: Schaal 1:1; dit werk verwijst naar

1 niets anders dan zichzelf. In het veelstemmig koor van de heden-
daagse kunst valt Maria van Elks stem niet op als luid of populair.
Het vereist enige aandacht om deze concrete benadering met
5 haar geestige interne consequenties op zijn waarde te schatten.
Een nachtblauwe plaat multiplex waarvan de contouren als in de
tekeningen bestaan uit onregelmatige rechte zijden, is opgehangen
aan een rond gat. De titel: Vallend zwartepunt maakt ons attent
op de 'clou' van dit ronde gat: het bevindt zich precies op dat
10 punt vanwaaruit iedere stand van de plaat in overeenstemming is met
de zwaartekracht.
... de veel monumentaler langs- en kopshoutdrukken die tegelijk
worden getoond is die innerlijke eloquentie zwakker. Hoewel ze
er fraai uitzien zijn ze minder interessant dan de meer ingetogen
15 werken met hun fijzinnige pointe.

Tineke Reijnders